

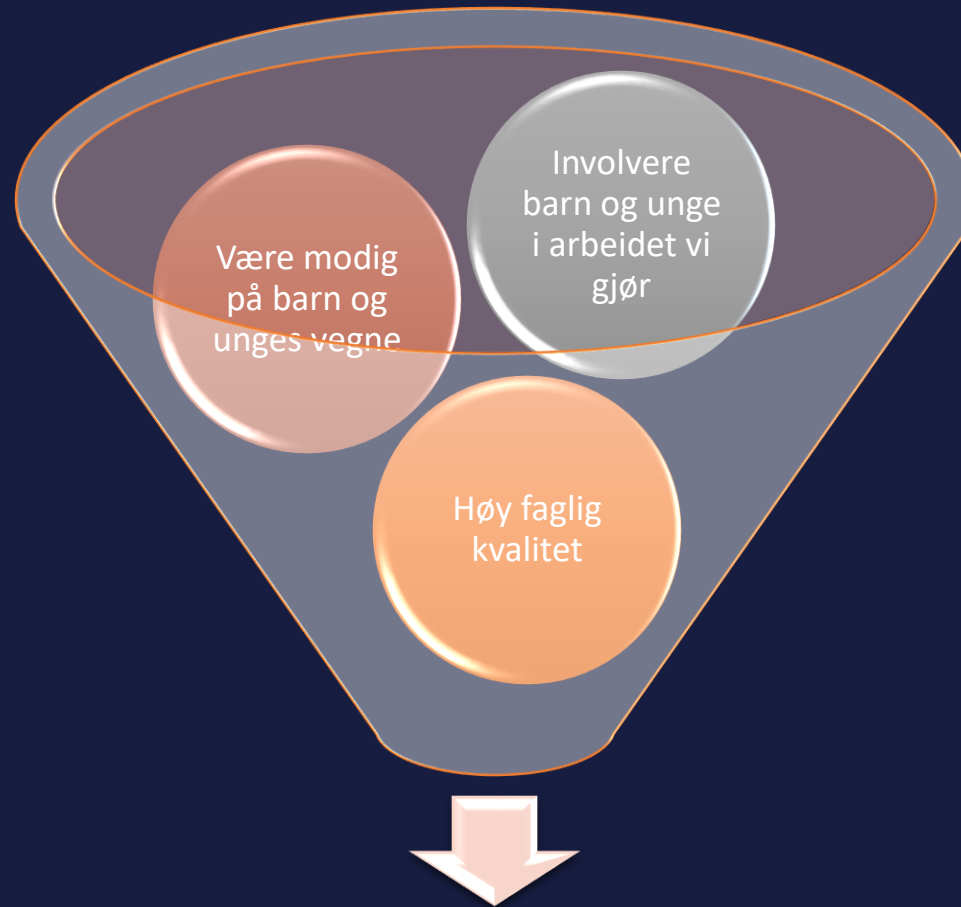
God vilje er ikke nok

Bodil J. Houg
Ombud for barn og unge

27. mars.
2025

Våre prinsipper

Ombudet for barn og unge

Barnehage-
/skoleeier

Folkehøgskole

SU/FAU

Kulturskolen

SFO

Elevråd/
ungdomsråd

Læreplassen

Barnehage

Barneskole

Ungdomsskole

**Videregående
opplæring**

Nabolaget

Idretten

Korpset

Fritidsklubben

Lekeplassen

Trossamfunn

Digital
dømmekraft

Russetiden

Foreldre og
familie

Bursdagen

Organisering

Bodil J Houg
Daglig leder

Andreas Nilsson
Lederstøtte
VGS og lærlinger

Henrikke Bugdø-Aarseth
Prosjekt medvirkning
Prosjekt avgangsmarkering

Cecilie E. Evju
Lærlinger og VGS
Prosjekt overganger

Åge Svarstad
Grunnskole

Hilde Arntsen
Grunnskole
Prosjekt Digital dømmekraft

Janne Myraas
Barnehage

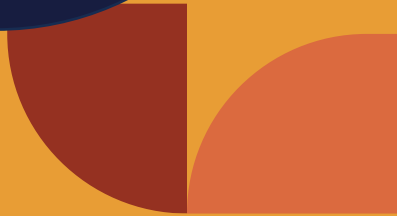
Satsingsområder 2024-2027

Inkludering

Medvirkning

Digital dømmekraft

Overganger

Referansegruppen

Faste medlemmer i referansegruppen er lederne for de tre fylkeskommunale ungdomsrådene. I dag består referansegruppen av medlemmer fra Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner i tillegg til representanter som representerer Drammen, Flesberg, Nordre Follo, Sarpsborg og Vestby kommuner.

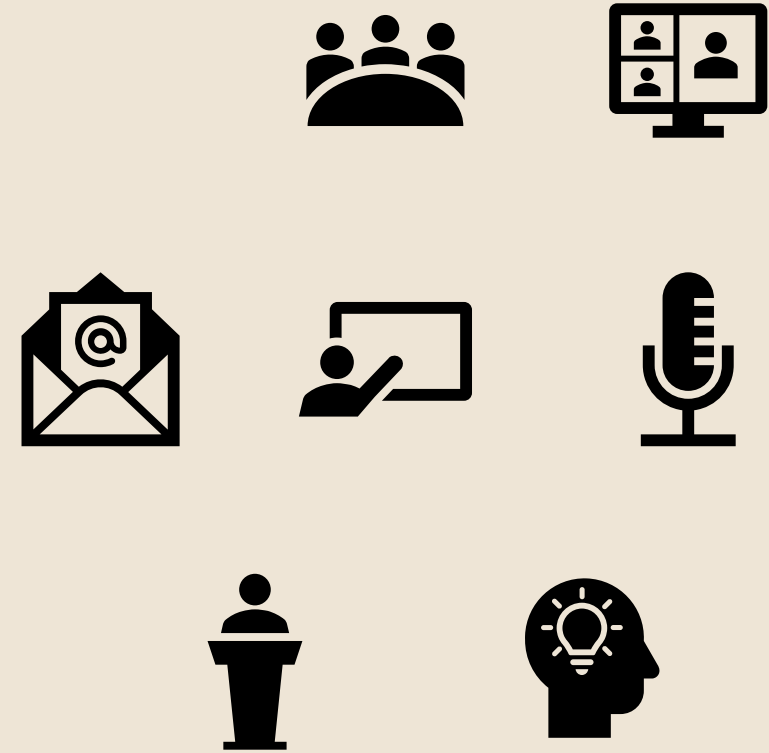
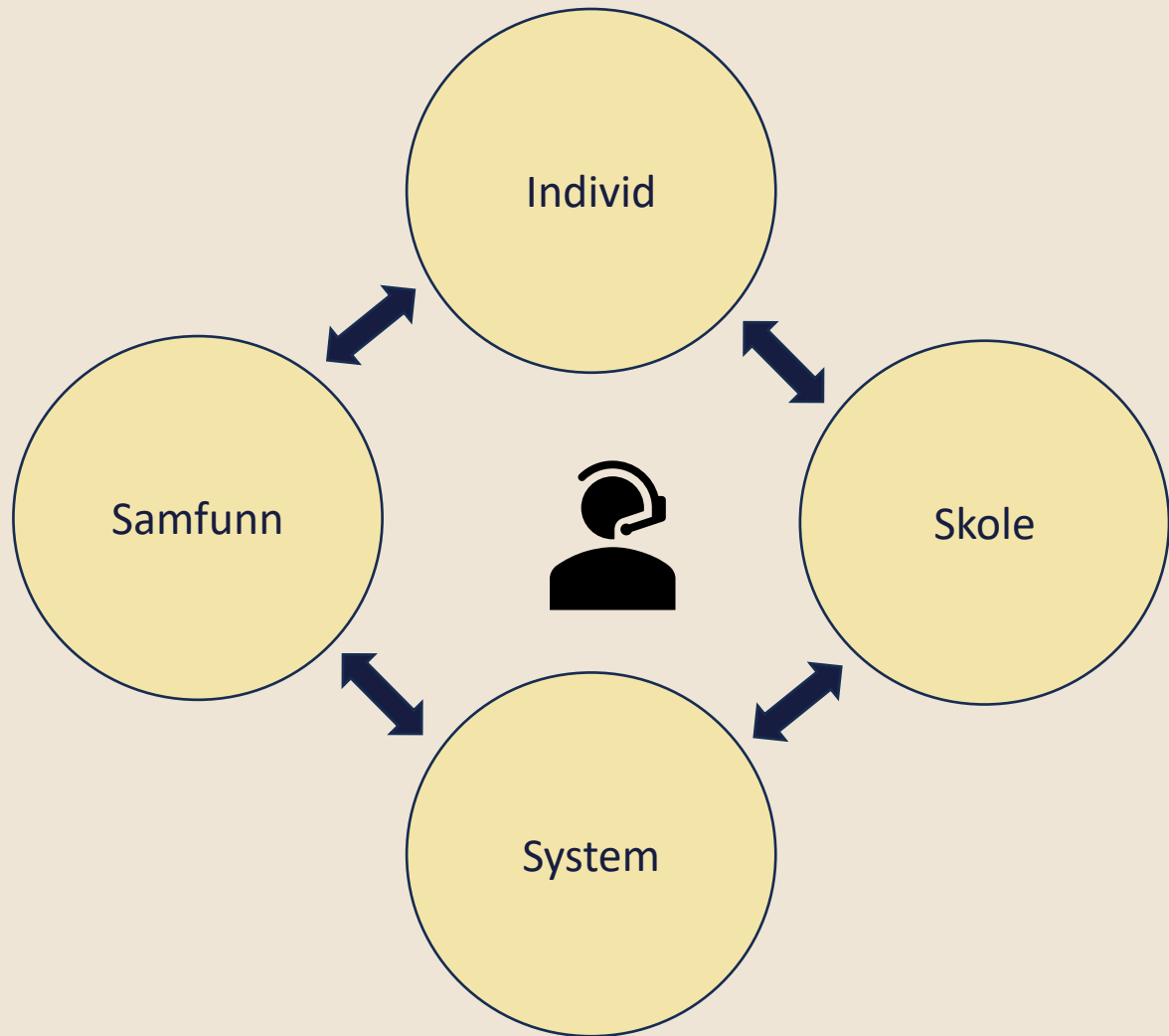
Referansegruppens viktigste oppdrag er å komme med innspill til ombudets virksomhet.

Seks av ungdommene i referansegruppen som deltok ved møte i november 2024

Hvordan jobber vi?

Henvendelser - vår rolle

Bidrar til at aktørene selv kan ha nok informasjon og kunnskap til å møte barnehage/skole og system

Deltar i møter og kontakter aktører rundt barnet/eleven for å bidra til løsninger

Skriftlig henvendelse til ansvarlige instanser med bekymring

PASSER PÅ: Bilde 1. Hovig (40) er glad for å bli møtt og uttrykke seg som skoleleder gjennom mange år. Det går ut hun ikke å uttrykke seg på en profesjonell måte, og ikke for noen av de barn. «De hadde jeg ikke tenkt å bli uttrykt på, sier mobbeombudet.

Hun her er billig og lett tilgjengelig

Og det er det mange som har skjært. Mot mobbeombudet som elsker sosiale medier. Bare alle kunne forstått konsekvensene av det man gjør.

Etter å ha begynt å bli så mange saker at det nærmest seg et grunnlag for hva hun kan håndtere alene.

«Jeg er glad og lett tilgjengelig for alle. Så det er enkelt å bruke meg, sier hun og legger til at hun er stolt av alle som berører seg av mobbeombudet.

«Jeg begynner å få store barn, så jeg har en innledning til å jobbe en del, men kan.

Tatt det på alvor

«Men, de kaller hardt med dem, sier hun.

Å sørge for kompetanse og styrke de eksisterende ressursene er noe hun har tenkt på. Det å sørge for at mobbing er et sentralt tema i barnehagen, skolen, PPT og kommunen.

Hun er ikke alone om å si at det er viktig kompetanse gir bedre forutsetninger for å forebygge og håndtere mobbing, så det blant annet i regjeringens forsknings- og utviklingsprosjektet.

Skoleleders mobbeombudet er glad for at det kommer nye tiltak, men var bare slutt på å finne løsninger med det som kom.

Det var ikke så mye nytt og konkret som jeg ønsket. Det er store gode utgangspunkt. Men god vilje er ikke nok, det må handlen.

Det skolen skiltes kan eleven og foreldre så enkelt uttrykke seg som til fylkeskommunen. De trenger ikke lenge å gå gjennom skolen. Det store mobbeombudet er for

«Jeg tror nok ikke det blir så mye betingelser, men det kan absolutt ha en preventiv effekt, sier Hovig.

Mobbing i barnehagene

Et annet viktig punkt i Røe bakseya tiltaksplan merkes mobbeombudet er styrket samarbeid i barnehagene. En ny samarbeidsplan skal sette trykkløse kriterier for barnehagenes anti-mobbearbeid.

3

REKRYTERING

«Det er ikke nødvendigvis ondskap, men atferd man ser fungerer gang på gang».

«Jeg tror nok ikke det blir så mye betingelser, men det kan absolutt ha en preventiv effekt».

«Det er mye gode intensjoner. Men god vilje er ikke nok, det må handlen».

FAKTA

Bilde 1, Hovig (40) er glad for å bli møtt og uttrykke seg som skoleleder gjennom mange år. Det går ut hun ikke å uttrykke seg på en profesjonell måte, og ikke for noen av de barn. «De hadde jeg ikke tenkt å bli uttrykt på, sier mobbeombudet.

Naks

«Det

MOT

- Evne til å takle det ubehagelige mellom mennesker
- Er psykisk mobilisering av å gå inn i det ubehagelige og rydde i vanskelige ting mellom mennesker
- Er det motsatte av relasjonell feighet der mennesker unngår vanskelige ting i den tro at det går over

Årsrapport 2024

Rapport for perioden 1. oktober 2023 – 31. desember 2024

- Rapporten beskriver ombudets arbeid på individ, skole, system og samfunnsnivå.
- Seks anbefalinger vi ønsker at politikerne på fylkes- og kommunenivå kan behandle og følge opp
  - Skole - hjem
  - Skolefravær
  - Medvirkning
  - Oppdagerkompetanse
  - Skolemiljøteam
  - Avgangsmarkering

På samme lag?

Årsrapport

2024

Punkter til refleksjon

1. Stor variasjon i kompetanse og systematikk i kommunene/fylkeskommunene
2. Barnehage/skole-hjem - samarbeid er en nøkkel - men utnyttes ikke godt nok
3. Et økende individfokus svekker fellesskapet
4. Digital dømmekraft er vesentlig for barna og ungdommenes sosiale liv og utvikling

Henverdelses 2023 (tall fra Viken)

Total antall henvendelses
(01.08.22-30.09.23)

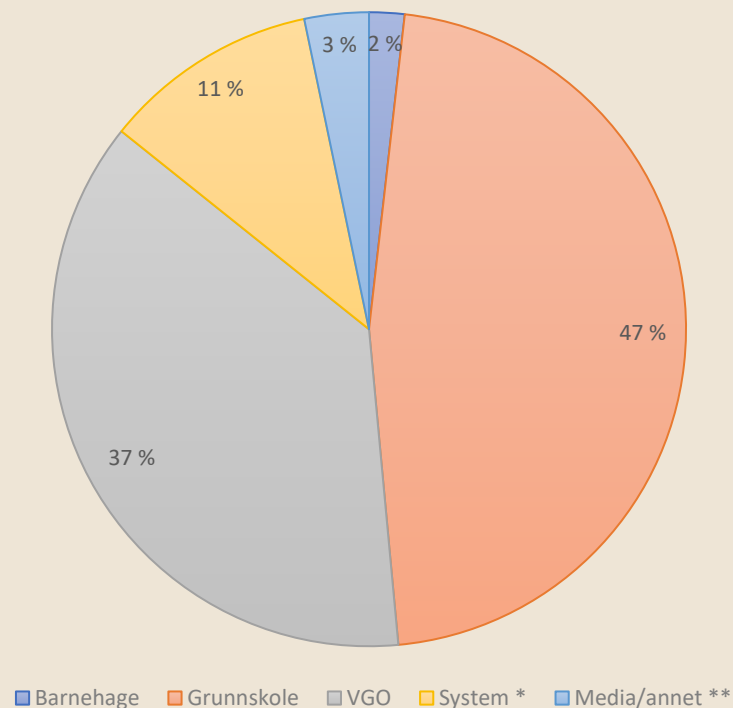
578

386 direkte til ombudet
192 via ung.no.

* systemhenvendelses er fordelt på alle tre nivåer

** andre inkluderer voksenopplæring og henvendelses utenfor mandat som likevel blitt besvart

Henverdelses per nivå

Henverdelses 2024

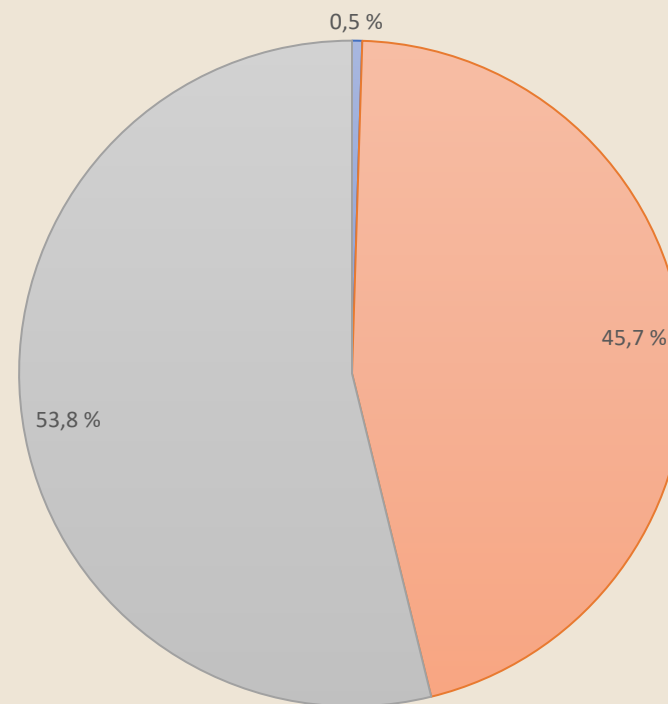
Totalt antall henvendelses

(01.10.23 – 31.12.24)

810

306 direkte til ombudet
504 via ung.no.

Henverdelses totalt fordelt per nivå

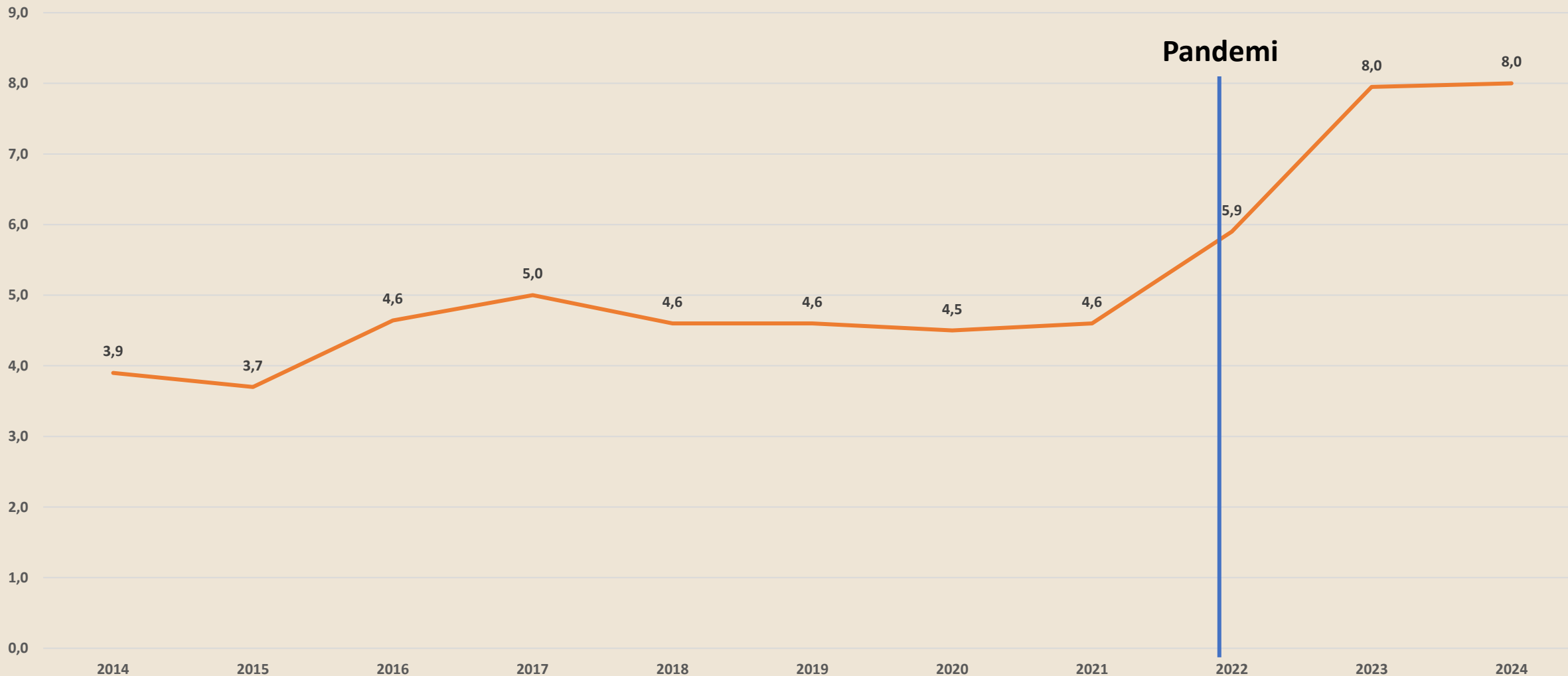
■ Barnehage ■ Grunnskole ■ VGO

Mobbing

«Generasjon Z – de tåler jo ingenting....»

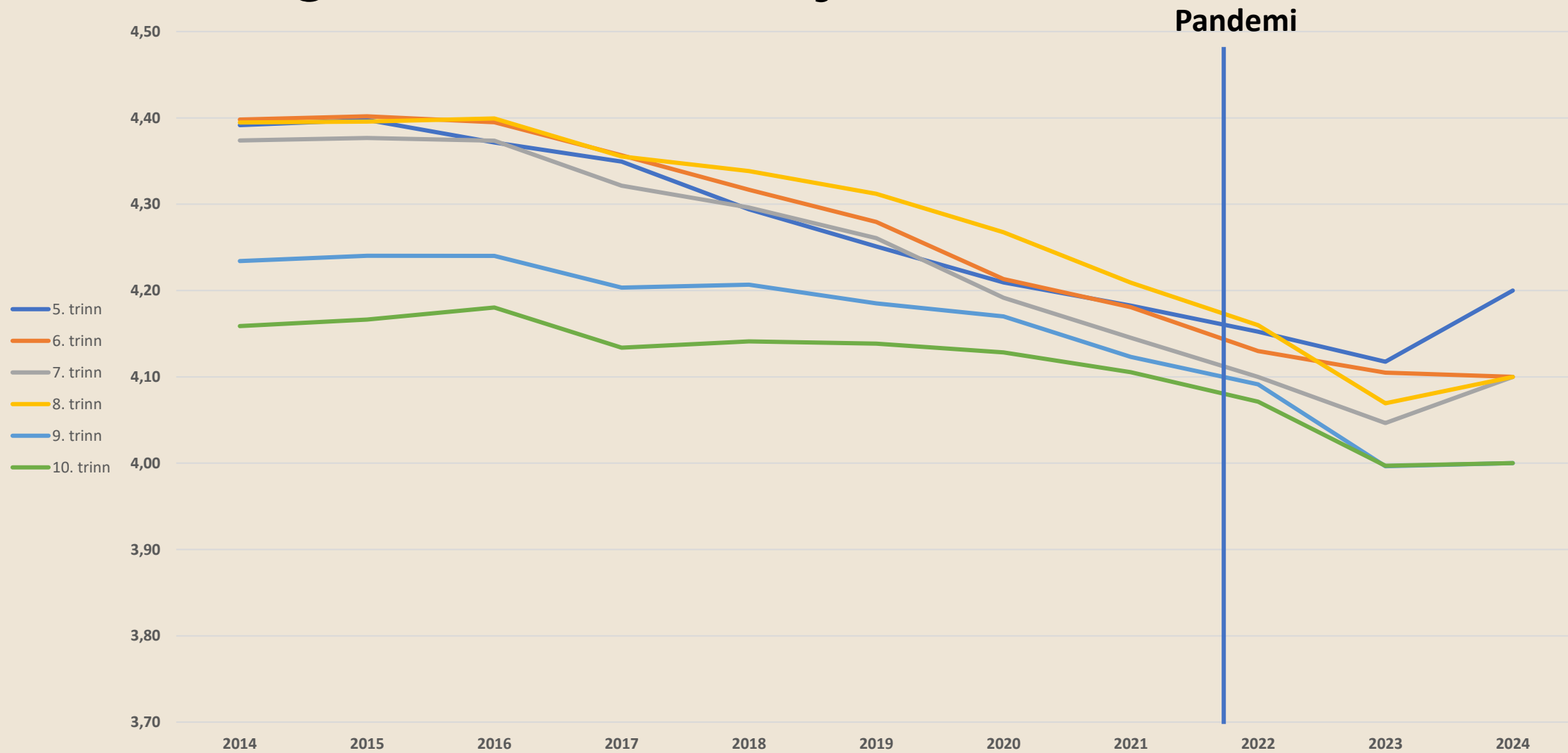
Andel som oppgir at de mobbes av medelever 2 til 3 ganger i måneden eller mer i perioden 2014-2023, 5.trinn – vg3 (hentet fra NTNU Samfunnsforskning)

Utvikling i trivsel - nasjonalt

(hentet fra NTNU Samfunnsforskning)

Om utviklingen i trivsel og motivasjon

- Den negative utviklingen er størst blant de elevgrupper som tidligere har hatt en positiv opplevelse av læringsmiljøet. Det har blitt færre elever i den gruppen av elever som opplever læringsmiljøet som godt. Andelen som opplever det mindre godt, har imidlertid vært konstant.
- Stor nedgang i foreldreengasjement rundt fellesskapet på skolene (PISA)

Utviklingen vi har sett i trivsel og motivasjon, sammenfaller med Ungdata og med siste PISA-undersøkelse, hvor elevene rapporterer om en tydelig nedgang gjennom indeksen «*sense of belonging*» i skolen.

Norge har en av de største nedgangene i OECD-området for denne indeksen

Tidenes beste foreldre - tidenes høyeste mobbetall?

- Foreldre er stort sett fornøyd med seg selv med tanke på omsorgs- og oppdragerrollen. Har god oversikt over barna, venner og fritid (Voksne for barn, 2022)
- Ungdata-tall fra 2022 viser at barn i dag er veldig fornøyde med sine foreldre. 85 % er fornøyd med foreldrene sine
- Mer enn 9 av 10 unge opplever at foreldrene deres er svært interessert i livet deres
- Foreldre er gode på å bekrefte/validere barns følelser («jeg kan forstå hva du tenker og føler»).

Viser man like god forståelse for andres barn?

Fra vi til meg

Årsrapport

2023

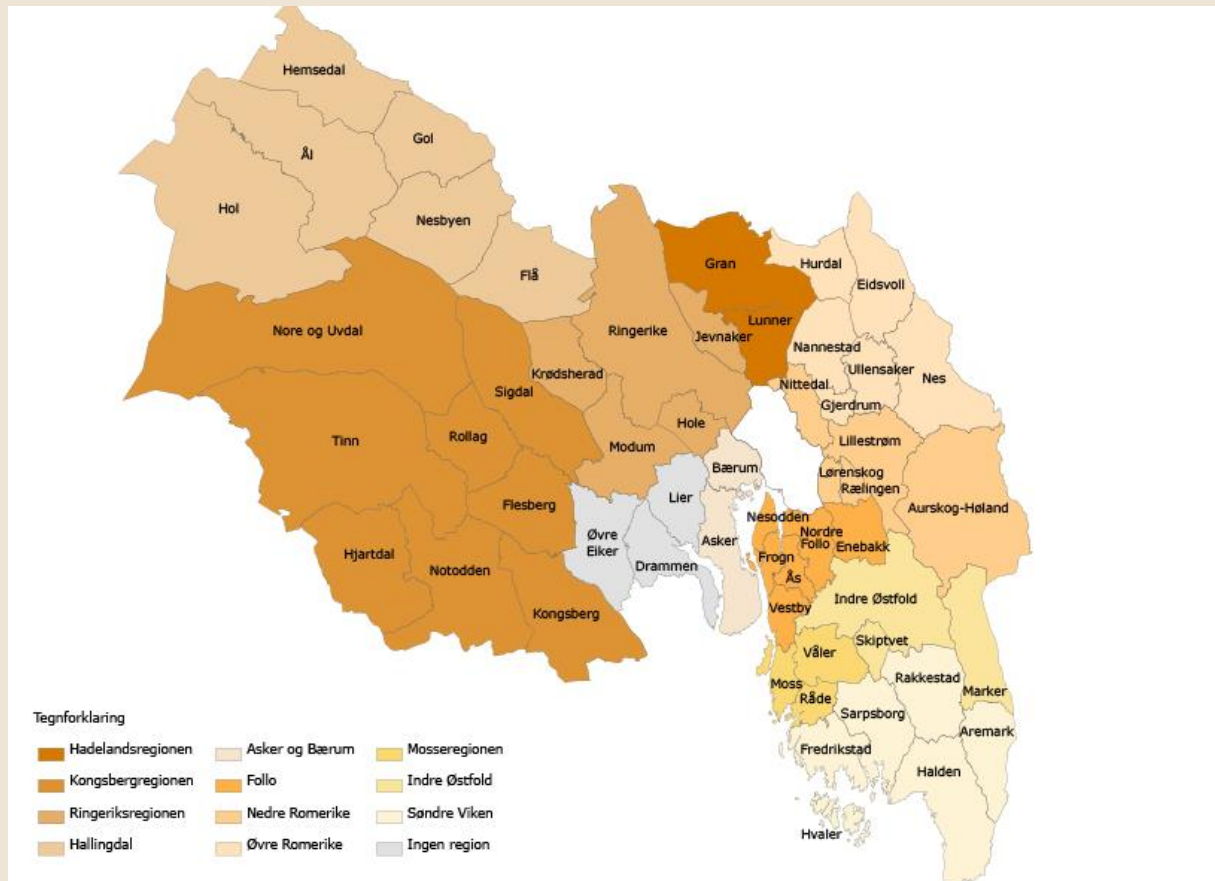

“Jeg må snakke for mitt barn og sørge for at mitt barn har det bra, så får andre sørge for sine barn”

Mor til elev på vgs.

“Så lenge mitt barn får være med og har det bra, så kan ikke jeg tenke på alle andre”

Geografiske forskjeller (?)

- Utfra våre henvendelser, så ser vi liten forskjell på store og små kommuner.
- 90% av kommune i Norge ser negativ trend i motivasjon og trivsel blant elevene og økning i mobbing.
- Gjennomgående mindre engasjement for fellesskapsarbeid fra foresatte

👑 OJ @ [redacted] gs 📍 nært

Hørte NL tok hun transen h
skoledoen

👑 OJ @main 📍 nært

Kuker
thea e

👑 OJ @main 📍 nært

🧵 Er det sånn at Alma 010 sitt hus er ett slags horehus? Og hva tenker moren om det

👑 OJ @ [redacted] gs

👑 OJ @bvs 📍 nært

👑 OJ

Max 08
på meg dra ned boksa hans han bruker

#fakktranser

👑 Kan 07 jente strippe i kantina

6

👑 1 📍 nært

Crazy

👑 OJ @ [redacted]

A.S er jævli stygg

#seriøst

👑 OJ 📍 langt borte

2

Det

👑 OJ @main 📍 nært

skal ringe inn en av 07 horene til å holde meg med selskap, hvem av dem skal jeg ringe?

3

Vil hell
tits og

👑 OJ @ [redacted] us5 📍 nært

Ryktene sier TB M.H har mikro tiss

👑 OJ @main 📍 nært

Hvem 07 jente ligner mest på en mann

«I en tid hvor vi konstant sammenlignes med andre og føler et enormt press for å leve opp til urealistiske idealer, er statuspresset blant oss ungdommer mer intenst enn noen gang. Fra første dag på videregående til russetiden, må vi navigere gjennom en labyrint av sosialt press og krav om å være «perfekte».

«Dette presset skaper en farlig konkurranse om popularitet og materielle goder, noe som kan ha alvorlige konsekvenser for både vår mentale helse og livskvalitet. Hvordan kan vi endre dette, slik at vi kan blomstre i et miljø preget av ekte vennskap og personlig verdi?»

Edvin Krüger Solberg (17), Adresseavisen
21.oktober 2024

Tanker om utviklingen:

- Mobbetallene er ikke et skoleproblem, men et samfunnsproblem
- En mer «toxic»-tone i gaming, SoMe, media og samfunnet generelt overført til skolen
  - Roasting og å være mest mulig drøy under kamouflasje av humor
  - Ratingsamfunn
- Mer sosial sammenligning via SoMe, reality etc. samtidig som aksept for annerledeshet minskes
- Frykt for å skille seg ut - samtidig ukritisk eksponering
- Kan føre til et utrygt skolemiljø som går ut over motivasjon, trivsel og mobbing

Her har de knekt koden for studenter fra generasjon Z

En av tre stryker på landssnitt, men i Harstad får sykepleierstudenter toppkarakterer i anatomi: - Vi er veldig stolte.

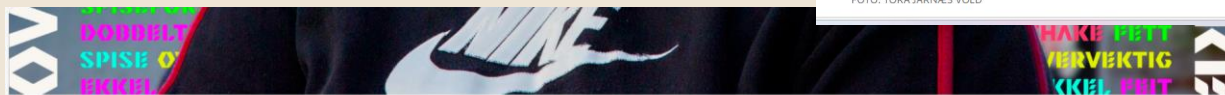
Tora Jarnæs Vold
Journalist

Vi rapporterer fra Harstad
Publisert i går kl. 22:24

GENERASJON Z: Generasjonen født mellom 1997 og 2010 får stadig høre at de er late, vanskelige å lede, og kravstore. Emneansvarlig på sykepleierutdanningen ved UIT i Harstad tror imidlertid det handler om å knekke koden for deres måte å lære på.

FOTO: TORA JARNÆS VOLD

Advarer mot bannlysning: Ja, humoren skal krenke

BRUTALT ÆRLIG: Hvis du vil ha et ærlig svar, så går du til gutta, forteller Anine. Foto/grafikk: Mari Tomine Solstad Roland/Malin Skagen Rotnes

Kommentarene gikk fra «feite faen» til «omg, du er så pen»

Når tiktoker Anine Olsen (21) får hatkommentarer, kommer de hovedsakelig fra gutter. Det er hun ikke alene om å oppleve.

Publisert 09.01.22, kl 07:00. / Oppdatert 26.05.23, kl 13:47.

Eksekutive ferdigheter

En slags definisjon:

Paraplybetegnelse som omfatter flere ulike kognitive funksjoner/prosesser som er nødvendige for målrettet adferd og tilpasning til endringer og krav fra omgivelsene

Christine Damsgaard, Statped

Påvirkes følelsestilstand, stress, erfaring og modning

Kan deles i 3 (Christine Damsgård 2024)

Arbeidshukommelse

- Holde informasjon i minnet samtidig som en bearbeider deler av informasjonen, eller bruker tidligere erfaringer i nye situasjoner.
- Løse en matteoppgave - skrive tekst med drøfting
- Ta i mot/huske beskjeder

Kognitiv fleksibilitet

- Være fleksibel i ulike settinger uten at det er forberedt
- Ta andres perspektiv
- Skoletime – overgang mellom aktiviteter (som du ikke bestemmer selv)
- Vikar
- Annerledes dager/timeplan
- Møte noen som er veldig annerledes enn deg

Impulshemming

- Kontrollere seg selv og tenke før en handler
- Hindre indre forstyrrende tanker
- Være stille når andre er stille
- Vurderingssituasjoner
- Vente på tur
- Lytte på andre

Modning

Skolealternativer

Å velge riktig og attraktiv sminke for å gå på skolen i klasse 3 eller 4 må være spesielt forsiktig bevisst. **Vi må ikke glemme at ledelsen av utdanningsinstitusjoner stiller visse krav til studentenes utseende, som de må oppfylle.** Dette betyr ikke at den unge fashionistaen ikke kan bruke noen kosmetikk. Du trenger bare å plukke dem opp forsiktig.

Illustrasjonsfoto: Utdanningsforbundet

[Vis mer](#)

Elever liker ikke å møte andre meninger enn sine egne

Femte- og sjetteklassingene sier de blir irritert når noen mener noe annet enn dem selv.

Søk

23:17

11.08.2024

*«Vi må øve på å være med
andre mennesker som
man ikke kjenner eller liker
så godt»*

Gutt 18 år

REKREASJONEN.COM

Hva er hovedhensikten med denne teksten?

- A. Å advare mot store forsinkelser på toget
- B. Å få folk til å reise med flytoget
- C. Å oppfordre passasjerene til å være ute i god tid
- D. Å informere om et nytt underholdningstilbud

Skjer det utenkelige, er du dekket av vår unike reisegaranti.

Skulle vi bli mer enn 30 minutter forsinket og du mister flyet, dekker vi plass på neste flyavgang.

Når foreldre liker å lese, kan det utjevne andre sosiale forskjeller

Foreldre som er glade i å lese, får barn som er flinke lesere. Dette må skolen og barnehagene ta på alvor i en tid der både barn og voksne leser stadig mindre nå fritida mener Lesesenteret-forsker.

Publisert 30. apr. 2021. Sist oppdatert 26. feb. 2025

Vi må jo spørre oss: Kommer dagens unge til å like enda dårligere å lese enn foreldrene sine om 10-20 år, når de selv blir foreldre? Og hva skjer da med leseferdighetene til barna deres igjen?

— Hildegunn Støle

Barn med foreldre som har lav utdanning, men som er glade i å lese, er like flinke til å lese som barn med foreldre som har høy utdanning, men som ikke er glade i å lese.

— Hildegunn Støle

Foreldres leseglede smitter over på barnas leseferdigheter, viser denne studien.

Anbefalinger

1. Foreldreengasjement og barnehage/skole-hjem samarbeid

Barnehage- og skoleeier må legge til rette for et godt samarbeid med barnets foresatte, på alle nivåer. Det må legges til rette for god og tydelig kommunikasjon og det må være tydelige forventningsavklaringer. Alle kommuner bør ha utarbeidet en strategi for dette for sine enheter. Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner bør vurdere et organisert foreldresamarbeid ved de videregående skolene slik at det også der er et systematisk samarbeid som sikrer elevens rett til et trygt og godt skolemiljø.

2. Skolefravær

Skoleeier må sikre at den enkelte skole har god nok kompetanse til å følge opp skolefravær hos elevene. Kommunen må ha rutiner for hvordan skolefravær skal følges opp og samarbeidsrutiner for laget rundt skolen som skal involveres. Skolefravær er komplekst, men har ofte en tett sammenheng med et utrygt skolemiljø, herunder blant annet utrygge overganger og grove krenkelser som skolen ikke klare å hindre. Kommunene må ha rutiner for å sikre gode overganger.

3. Medvirkning

Opplæringsloven §10-1 sier at alle avgjørelser som tas skal være til elevenes beste. For å oppfylle intensjonen må eleven ha mulighet til å medvirke og bli hørt. Dette gjelder i både enkeltavgjørelser på individnivå og for å sikre god medvirkning for fellesskapet. *Skoleeier må ha en felles standard med tydelige rammer og retningslinjer som sikrer systematisk arbeid og tilrettelegger for medvirkning på alle nivåer.* Alle våre fylker og kommuner må sikre gode prosesser der elever, elevråd og ungdomsråd får medvirke i saker som omhandler deres hverdag og fremtid.

4. Oppdagerkompetanse

Gjennom å gi de ansatte i barnehage og skole god kompetanse på å *følge med, undersøke og gripe inn* vil man sikre barn og unges rett til et trygt, godt og inkluderende barnehage- og skolemiljø. Det er barnehage- og skoleeier sitt ansvar å sikre at de ansatte har god nok kompetanse til å oppdage og forebygge situasjoner og også å analysere det som kommer frem slik at riktige tiltak kan settes i gang.

5. **Skolemiljøteam**

Skolene trenger spisskompetanse til å støtte seg på. Dette kan være kompetanse noen har på den enkelte skole/barnehage, eller i fagmiljøer i kommunen. Ombudet anbefaler at kommunene sikrer at denne kompetansen finnes i kommunen og er lett tilgjengelig for skolene og barnehagene når de trenger det.

6. **Avgangsmarkering**

Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommune må legge til rette for at ungdom får medvirke i alle ledd i arbeidet med en ny avgangsmarkering, slik at den bidrar til et inkluderende skolemiljø. Ombudet anbefaler at *elevrådene ved skolene er ansvarlig for planlegging og gjennomføring* av skolens avgangsmarkering i samarbeid med avgangsstyret. Fylkeskommunen må tilrettelegge for et samarbeid mellom kommunene, skolene, elevrådene og avgangstyrene for fellesarrangementer, og bidra til at det nasjonale forslaget om en ny feiring utarbeidet med ungdom, blir en realitet i våre fylker.

«Ibland måste man göra saker
man inte vågar, annars är man
ingen människa utan bara en
liten lort».

Astrid Lindgren